

RUCH MŁODZIEŻY NIEZALEŻNEJ

Ruch Młodzieży Niezależnej \RMN\ powstał w Gorzowie Wielkopolskim w 1983 roku w miejsce rozbitego w 1982 roku - i jako jego prosta kontynuacja - Młodzieżowego Ruchu Oporu \MRO\. Nazwa została zmieniona dla celów konspiracyjnych celem uniknięcia aresztowań działaczy zatrzymywanych i skazanych wcześniej przez sądy wojskowe z Dekretu o wprowadzeniu stanu wojennego. MRO i RMN stawiały sobie za cel organizowanie młodzieży do walki - razem ze zdelegalizowanym przez władze PRL Niezależnym Samorządnym Związkiem Zawodowym „Solidarność” - o swobody demokratyczne i związkowe. Z czasem cele działań RMN zostały zdefiniowane szerzej i zostały określone jako całkowicie niepodległe i suwerenne Państwo Polskie.

Wśród założycieli RMN i jego najbardziej aktywnych działaczy wymienić należy: **Marka i Waldemara Rusakiewiczów, Krzysztofa i Marka Sobolewskich, Olgierda i Ryszarda Popieli, Tomasza Bickiego, Kazimierza Sokołowskiego, Jarosława Porwicha, Mariusza Bigosa, Jarosława i Grzegorza Sychli, Grzegorza Baczyńskiego, Jarosława Fryca, Roberta Kuraszkiewicza, Beatę Szrejder, Lucynę Bałdygę, Beatę Borcz, Adama Borysławskiego, Ewę i Barbarę Hrybacz, Adama Tuczyńskiego, Piotra Niewiarowskiego, Jarosława Furtana, Grzegorza Bieronia, Stefana i Adama Bohuszów** i wielu innych.

Działalność opozycyjna prowadzona była na wielu płaszczyznach.

1. Działalność wydawnicza.

- Od 1983 do 1990 roku co dwa tygodnie całkowicie samodzielnie redagowane i wydawane było pismo RMN-u „Szaniec”, którego nakład dochodził do 2000 egzemplarzy, przy ilości z czasem 8 stron w technice sitodruku, a ogólna liczba wydanych numerów pisma (ok. 150), postawiło go w ogólnopolskiej czołówce, a dokładnie na drugim miejscu wśród podziemnych pism młodzieżowych po krakowskim biuletynie „Promieniści” (ok. 160 numerów). „Szaniec” kolportowany był nie tylko na terenie gorzowskich szkół poprzez funkcjonujące tam sieci kolportażu, gdzie docierał masowo, ale również poprzez struktury gorzowskiej podziemnej „Solidarności” (zakłady pracy) oraz na terenie Poznania, Międzyrzecza, Kostrzyna, Zielonej Góry i Sulęcina. Pakiety egzemplarzy - dla celów informacyjnych - przekazywane były także do innych miast m.in. Warszawy, Lublina i Szczecina.
- W I Liceum Ogólnokształcącym w Gorzowie regularnie wydawane było inne pismo RMN o tytule „SOKÓŁ”. Aby zrozumieć znaczenie tego biuletynu szkolnego należy podkreślić, iż tylko trzy szkoły w Polsce były w stanie poszczycić się kilkuletnim stażem w wydawaniu własnego pisma (kilkadziesiąt numerów).

2. Działalność informacyjna.

- We współdziałaniu ze strukturami Solidarności prowadzona była szeroka działalność w ramach której, na znaczącym miejscu jawi się funkcjonowanie gorzowskiego podziemnego „Radia Solidarność”. Przeważającą część grupy radiowej nadającej audycje na częstotliwościach telewizyjnych stanowili członkowie RMN. Podczas kilku lat funkcjonowania nadano kilkadziesiąt audycji w Gorzowie, miastach województwa gorzowskiego, ale także w Zielonej Górze. Audycje te odbijały się szerokim echem wśród mieszkańców. Działania Służby Bezpieczeństwa mające na celu rozbięcie grupy radiowej pozostały do końca bezskuteczne.
- Członkowie RMN - zwłaszcza studiujący - podejmowali działalność kurierską na potrzeby gorzowskiego Regionu Solidarności, zapewniając regularny dopływ podziemnych wydawnictw (m.in. prasy i książek) z Warszawy, Krakowa i Poznania do Gorzowa Wielkopolskiego.

- W latach 1982-1989 grupy RMN przeprowadziły kilkaset akcji ulotowych, plakatowych, a także malując na murach napisy o treści antykomunistycznej. W ulotkach informowano o rocznicach patriotycznych, wzywano do oporu, podawano dane o osobach represjonowanych apelując o pomoc ich rodzinom.

3. Działalność edukacyjna.

- Przez cały czas funkcjonowania RMN w szeregach młodzieży gorzowskiej prowadzona była - w formie kompletów samokształceniowych - działalność edukacyjna. Przy udziale nauczycieli z Oświaty Niezależnej prowadzono zajęcia z prawdziwej historii Polski oraz poruszano tematykę społeczną i polityczną. W ramach tej działalności funkcjonowały również trzy niezależne biblioteki z literaturą „drugiego obiegu”, w tym dwie posiadające ponad 300 pozycji książkowych, każda z osobną niezależną siecią kolportażu. Sprowadzano też z innych miast pozycje książkowe wydawane w drugim obiegu, które były rozprowadzane wśród mieszkańców Gorzowa.

4. Akcje o charakterze społecznym.

- Duży oddźwięk nie tylko w naszym regionie, ale w całym kraju przyniosła akcja dotycząca planowanego umiejscowienia składowiska odpadów radioaktywnych w bunkrach pod Międzyrzeczem. RMN przyłączył się do - zainicjowanej przez kilku mieszkańców Międzyrzecza - akcji społecznego sprzeciwu i wsparł ją poprzez druk i kolportaż ulotek, zorganizowanie przemarszów oraz akcje informacyjne. Członkowie RMN, mając świadomość zatrzymania ich przez SB, stojąc na dachach przystanków autobusowych czy wiat sklepowych z transparentami, rozrzucali ulotki informacyjne. Akcja w sprawie składowiska odpadów zakończyła się, mimo licznych represji, pełnym sukcesem i stanowi znaczny wkład w działalność i budzenie świadomości społecznej i ekologicznej wśród społeczności lokalnych państwa totalitarnego.
- Drugą wielką akcją ekologiczną stanowił sprzeciw przeciwko budowie elektrowni atomowej (typu czarnobylskiego) w Klempiczu - Puszcza Notecka. Nie tylko ewentualny wybuch, ale zwykła eksploatacja zagrażała całemu regionowi. RMN zorganizował wielką akcję informacyjną - ponad 80 tysięcy ulotek, kilkanaście tysięcy publikatorów, liczne plakaty - doprowadziły w rezultacie do zorganizowania wielotysięcznej demonstracji w Gorzowie Wielkopolskim. Efektem tych działań było zaniechanie prowadzenia prac przygotowawczych co - wskutek powstania opóźnień inwestycji razem z rozpoczęciem procesu upadku komunizmu w Polsce - spowodowało faktyczne zatrzymanie tej budowy.
- Transparenty z Gorzowa widoczne było podczas licznych demonstracji patriotycznych w całym kraju, a zwłaszcza podczas wizyty Ojca Świętego Jana Pawła II w Szczecinie i Gdańsku. Gorzowski RMN z trzema transparentami przez większość czasu prowadził kilkusettyśięczną demonstrację solidarności po Mszy św. na Zaspie. Fakt ten odbił się szerokim echem nie tylko w kraju (zdjęcia w prasie podziemnej, filmy realizowane przez stacje zachodnie) oraz spowodował kolejne represje w stosunku do uczestników.
- Grupy RMN dwukrotnie zdjęły (umiejscowione w Gorzowie Wlkp.) tablice upamiętniające gen. Bierzarina, kojarzonego jednoznacznie w tamtym okresie z radziecką dominacją i utratą suwerenności przez Polskę. Jedną z tych akcji była bezpośrednią odpowiedzią na zatrzymanie i zniszczenie przez Służbę Bezpieczeństwa tablicy pamiątkowej ufundowanej przez mieszkańców Gorzowa w 30. rocznicę wydarzeń Poznańskiego Czerwca 1956 r.
- Ostatnią z akcji było zdjęcie z budynku Komitetu Wojewódzkiego PZPR tablicy z brązu oraz usunięcie czerwonej flagi powiewającej nad miastem przez 40 lat. Fakt ten stanowił - jeżeli nie faktyczne to symboliczne - zakończenie trwającej dominacji systemu jednopartyjnego, kierowniczej roli partii komunistycznej podporządkowującej interes narodowy obcemu mocarstwu.

Nie sposób przecenić wpływu gorzowskiego Ruchu Młodzieży Niezależnej na powstawanie innych organizacji tego typu w kraju. Grupy nawet o takiej samej nazwie powstały np. w Lublinie, biorąc swój początek z kontaktów towarzyskich nawiązanych podczas Pielgrzymek na Jasną Górę, gdzie RMN stanowił liczną i dobrze zorganizowaną ekipę.

Działacze RMN byli represjonowani. Podczas przesłuchań młodzież niejednokrotnie była bita i w inny sposób łamana np. groźbami zamordowania czy gwałtu, z przejawami brutalności, która była ewenementem w skali kraju. O skali represji i wywołanego nią echa społecznego niech świadczy fakt bezprecedensowej akcji gorzowskiego duchowieństwa, które wystosowało protest sygnowany przez proboszczów wszystkich parafii odczytany publicznie w kościołach Gorzowa, przedstawiający fakty pobicia i okoliczności represji oraz żądający ich zaniechania. Kilkanaście wyroków więzienia, setki rewizji, dziesiątki zatrzymań na 48 godzin, kilkadziesiąt kar nakładanych przez kolegią d\ś wykroczeń, wiele przypadków relegowania ze szkół młodzieży, a także nauczycieli podejrzewanych o sympatie do RMN, dają obraz skali młodzieżowego oporu i wywołanych nim represji w latach 1982- 1989.

Warto też przedstawić porównanie skali prowadzonych przez RMN działań na tle reszty kraju. RMN był jedną z kilku młodzieżowych organizacji mających swoją ciągłość od 1982 roku, niewątpliwie najsilniejszą i o największych dokonaniach. Siłą i aktywnością oddziaływania porównywać go można jedynie do powstałych dopiero po 1985 w ramach nowej fali odżywającego oporu, grup działających na terenie Wrocławia (Międzyszkolny Komitet Oporu) czy powstałej w Warszawie Federacji Młodzieży Walczącej, obejmującej swoim zasięgiem kilka innych miast. Warto również zauważyć, iż porównując siłę i żywotność gorzowskiego RMN, liczbę członków, zasięg kolportażu, ilość i częstotliwość wydawanych biuletynów, skalę i różnorodność przeprowadzonych akcji, dokonania, skalę represji, a także mając na uwadze potencjał miasta 100-tysięcznego, kilkunastokrotnie mniejszego od Warszawy, czy zestawiając z kilkakrotnie większym Wrocławiem, Krakowem, Gdańskiem czy Poznaniem - porównanie to przemawia wybitnie na korzyść Gorzowa. W takich miastach jak Łódź, Szczecin, Toruń, Bydgoszcz, Katowice, czy jak równa potencjałem Zielona Góra, gdzie po 1982 roku nie funkcjonowały opozycyjne organizacje młodzieżowe i praktycznie skala opozycji solidarnościowej była niewspółmierna do tego, co działo się w Gorzowie Wielkopolskim.

Potwierdzeniem słuszności drogi, którą kroczyła młodzież gorzowska skupiona wokół RMN, były niezależne wybory w 1989 roku, w których społeczeństwo odrzuciło model państwa socjalistycznego. RMN aktywnie angażował się w ich przygotowanie, a jego przedstawiciel i wieloletni przewodniczący tej organizacji Marek Rusakiewicz znalazł się na liście kandydatów do Sejmu z ramienia Komitetu Obywatelskiego Solidarność i uzyskał mandat społeczny.

RMN (skrót)

Był kontynuacją Młodzieżowego Ruchu Oporu założonego po wprowadzeniu stanu wojennego w grudniu 1981 roku przez uczniów gorzowskich szkół średnich. Zmiana nazwy na Ruch Młodzieży Niezależnej spowodowana została aresztowaniami jakie miały miejsce w listopadzie 1982 roku. Prekursorzy młodzieżowej opozycji byli sądzeni i skazani przez Wojskowy Sąd Garnizonowy w Zielonej Górze dnia 9 lutego 1983 roku.

Działalność RMN-u rozpoczęła się w kwietniu 1983 roku, kiedy to ukazał się pierwszy - z około 200 wydanych w sumie - numer pisma „Szaniec”. W szczytowym okresie, organizacja liczyła około 100 członków i kilkaset osób wspierających. Bardzo ściśle współpracowała między innymi z podziemną „Solidarnością”, poznańskim Niezależnym Zrzeszeniem Studentów oraz Ruchem „Wolność i Pokój”.

Członkowie Ruchu Młodzieży Niezależnej byli między innymi organizatorami lub współorganizatorami licznych i jak się okazało skutecznych akcji mających udaremnić składowanie odpadów radioaktywnych w Międzyrzeckim Rejonie Umocnień oraz wybudowanie elektrowni atomowej w Klempiczu. Gorzowski RMN był także współorganizatorem, zorganizowanej w Gdańsku na Zaspie, wielkiej manifestacji niepodległościowej w 1987 roku podczas wizyty w Polsce Ojca świętego Jana Pawła II.

Niewątpliwie najwięcej wysiłku kosztowały działania cykliczne, wymagające od ich realizatorów zachowania regularności. Chodzi głównie o funkcjonowanie sieci kolportażu nielegalnych wydawnictw, prowadzenie spotkań młodzieżowych kół samokształceniowych (podczas których poruszano m. in. tematy dotyczące historii, wiary, etyki i polityki) oraz organizowanie większości akcji ulotkowych, a także malowania napisów na murach o treści antykomunistycznej. Szczególnie te ostatnie, miały utwierdzić mieszkańców miasta, że w dalszym ciągu trwa opór przeciwko „władzy ludowej” lub jak kto woli „przewodniej sile narodu”.

Pisząc o działaczach Ruchu Młodzieży Niezależnej nie można zapomnieć o ich znaczącej współpracy z „Solidarnością” w redagowaniu i nadawaniu podziemnego „Radia Solidarność”, które w drugiej połowie lat 80-tych emitowało nielegalnie swoje audycje na częstotliwości telewizyjnej. Gorzowski ośrodek „Radia Solidarność” był jednym z nielicznych w kraju i - co było ewenementem - pracował na sprzęcie własnej konstrukcji.

Trzeba nadmienić, że wymienione fakty to tylko część z całej gamy przedsięwzięć w które byli zaangażowani działacze RMN-u. W latach 1981-1989 około 20 członków tej organizacji prawomocnymi wyrokami sądu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej otrzymało wyroki za prowadzenie nielegalnej działalności. Były to w większości osoby w wieku od 18 do 25 lat.

Ruch Młodzieży Niezależnej przyczynił się niewątpliwie do ugruntowania myśli niezależnej i postawy godnej młodego Polaka. Trzeba pamiętać również, że jego funkcjonowanie, stanowi także poważny fragment najnowszej historii Gorzowa Wielkopolskiego i Regionu Gorzowskiego.